

1. Mácza János arcképe, 1920-as évek

212. ▶ UÍTZ BÉLA (1887-1972)

Francia táj (Collioure-i táj, Városrész házakkal, villanyoszlopokkal), 1925

Tus, ceruza, papír, 65,5x50 cm
 Jelezve balra lent: B. Uitz. Colliure. 25.

Kezdő ár: 4 400 000 Ft / 14 194 EUR
 Becsérték: 7 000 000 – 10 000 000 Ft
 Estimated value: 22 581 – 32 258 EUR

OEUVRE-JEGYZÉK: 764.

▶ In.: Bajkay Éva: Uitz Béla. Budapest, Képzőművészeti Kiadó, 1987.

PROVENIENCIA:

▶ korábban Mácza János gyűjteményében

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

▶ Uitz Béla kiállítása. Művészeti Akadémia, Moszkva, 1926.

REPRODUKÁLVA:

▶ Mácza János: Legendák és tények. Szerk.: Németh Lajos, Budapest, Corvina, 1972. kép: 27.

2. Mácza János: Legendák és tények című könyvének (Corvina, 1972) borítója
3. Uitz Béla: Collioure-i táj, 1925 című alkotásának reprodukciója Mácza János Legendák és tények című kötetében

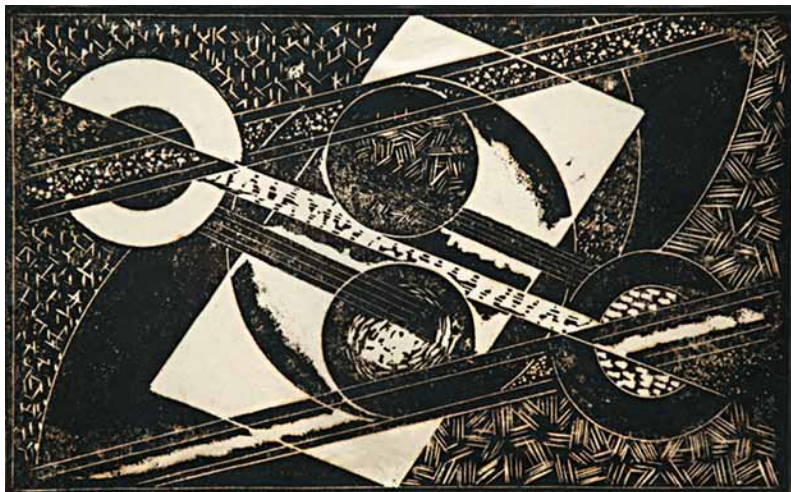

MÁCZA ÉS UÍTZ

Mácza János a magyar aktivizmus egyik meghatározó figurája volt. A Kassák Lajos szerkesztette Tett és Ma állandó munkatársaként, többek között megszervezte a csoport színházi stúdióját. A Tanácsköztársaság bukását követően Bécsbe emigrált, majd Kassán dolgozott, ahol tömegjátékot rendezett 1922. május 1.-én. Rövid, egyéves bécsi tartózkodás után, 1923-ban Moszkvában telepedett le, jelentős szerepet vállalt a forrongó szovjet kulturális életben. A színházművészettől a festészetig és a szobrászatig, a szociológiától az építészetig és a formatervezésig rendkívül sokoldalú munkásságot fejtett ki, miközben a moszkvai egyetemen a művészettörténet és művészetelmélet tanára lett. **Kapcsolatai révén hihetetlenül gazdag képzőművészeti gyűjteményt hozott létre az 1920-as években. A kollekcióban a magyar avantgárd jeles képviselői mellett, – Uitz Béla, Moholy-Nagy László, Bortnyik Sándor, Mattis-Teutsch János – főként olyan orosz művészek munkái szerepeltek, mint El Liszickij, Kazimir Malevics, Vladimir Tatlin, vagy éppen Alekszandr Rodcsenko.**

Mácza és Uitz kapcsolata az aktivizmus budapesti időszakára nyúlt vissza. A bécsi emigrációban mindketten részt vettek abban a vitában, amely a társadalmilag elkötelezett művészet céljait, illetve szerepét határozta meg, s végül mindketten szakítottak Kassákkal. Mácza írásaiiban is sokat foglalkozott Uitz festészetével, benne az új, forradalmi művészet egyik legtehetségesebb letéteményesét látta. Ő írta Uitz első monográfiáját is Moszkvában, ahol 1926-tól együtt dolgoztak. Kapcsolatuk a színház műfajára is kiterjedt. Uitz 1924 és 1925 között Párizsban egy sor színpadi dekorációt tervezett kisebb proletkult-színházak számára (Vaillant-Couturier, Barbusse és Gorkij darabjaihoz). Díszletei nemcsak a szuprematizmus, a konstruktivizmus és a Bauhaus hatását mutatták, hanem Mácza tömegművészetről, valamint a szocialista-agitatív színházról vallott elveivel is párhuzamba álltak.

3. Uitz Béla: Analízis, 1921
magántulajdon

4. Uitz Béla: Kompozíció a Halászkok témájára, 1920
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

UITZ PÁRIZSBAN

Uitz a *Ludditák* című mappájának befejezését követően utazott Párizsba, hogy emléket állítson a Párizsi Kommünnek. Bár a nagyszabású terv meghiúsult, a párizsi kommunista propaganda iroda folyamatos munkával látta el a művészt. A marokkói háború idején megalkotta *Az imperialista háború ellen* című sorozatát (1925), amely 16 kompozícióból állt. Ez a ciklus Párizsban jelent meg az *Humanité* kiadásában. A fent említett színpadtervek mellett kiadványokat szerkesztett, újságillusztrációkat, karikatúrákat készített. Munkáiból két kiállítás is nyílt a Clarté Szalonban (1925, 1926). Képanalízisei terén pedig folytatta a festészet matematikai és geometriai elveinek tanulmányozását, s hosszan elemezte a középkori festő, Cimabue munkásságának formai és ideológiai vonatkozásait is.

KIRUCCANÁS COLLIOURE-BAN

5. Uitz Béla: A moszkvai Vaszil Blazsennij székesegyház részlete, 1921
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

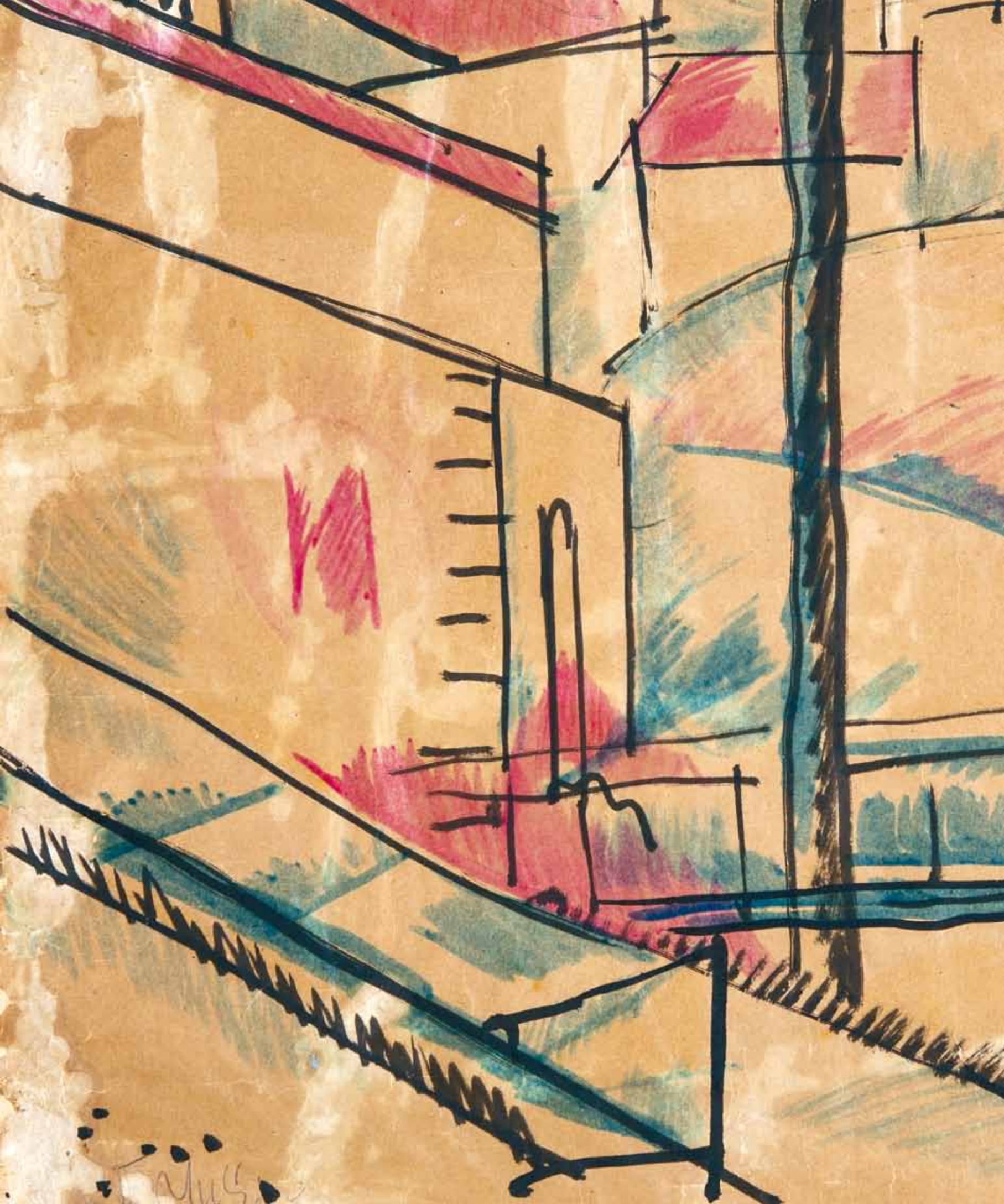

Franciaországi tartózkodásának záróakkordja volt Uitz Collioure-ban tett látogatása 1925 nyarán. Választása nem lehetett véletlen. Ez a dél-francia halásztelepülés a fauve festészetnek köszönheti hírnevét. 1905-ben Henri Matisse és André Derain itt készítették azokat a radikálisan új szemléletű tájbrázolásait, melyek az 1905-ös őszi szalonban „kirobbantják” a fauveizmus mozgalomát. Uitz francia tartózkodása alatt „[...] addig nem tapasztalt mértékben épített új meg új elemeket művészetébe. Más és más oldalról, rendre próbára tette tehetségét. A művészet általános válsága idején konok útkeresése közben Uitz – sokszor művészetének kárára is – más-más hagyományú és lényegű mozzanatokkal és feladatokkal ütközött.”¹ Ilyen kihívás lehetett számára Collioure és a fauve hagyomány is. Két évtizeddel a francia vadak szárnypróbálgatásai után látogatott el ebbe a faluba, ahol a lenyűgöző táj expresszív kompozíciók festésére inspirálta. **A Párizsban készített realista ízű munkák, valamint konstruktív szemléletű városrészletei után, Collioure-ben a felszabadult munkának, az életműből lassan kiapadó expresszivitásnak engedett szélesebb teret a művész.**

Akárcsak a fauve-ok piktúrájában, egyfajta oldott festőiség jelentkezik a néhány színnel kivitelezett collioure-i tusképeken. A bátor gesztusok és a laza, oldott színezés szélesebb teret enged a festői hatásoknak. Analitikus, a kép konstrukciójához idomult komponálási gyakorlatát némiképp megfordítva gyors, spontán módon rögzíti a motívumokat. **Az egyes képi elemeket könnyedén, festői módon illeszti egymáshoz, akárcsak fauve kollegái. Azonban Matisse vagy Derain dekoratívizmussal szemben Uitz a monumentalizálásra, a szerkezetiség kiemelésére törekszik ezeken a kivételes frissességgel és energiával készült tusképeken.**

Kaszás Gábor

¹ Bajkay Éva: Uitz Béla. Budapest, Képzőművészeti, 1987. 61.

Aug 25
25